

Сцена з вистави "Coming out".
Танцювальний театр. Данія, 2022 р.

Юлія ОЛІЯР

ГОТОВІ ЗМІНЮВАТИ СВІТ

(Данські театральні студії львівських студентів)

Будь-який досвід приносить нові знання, розширює світогляд і беззаперечно відкриває нові горизонти. Сьогодні розповім вам про свою неймовірну подорож у країну щасливих і усміхнених людей, у Данію. Ще пів року тому я поїхала туди на навчання у Данську вищу народну школу сценічних мистецтв (розповсюджений тип шкіл у цій країні, спрямований на підвищення рівня свідомости та самосвідомости), я належала до міжнародної групи і навчалась за спеціальністю Producing Performance Artist – продюсер-артист, що передбачає практику і вивчення не лише акторської майстерности, вокалу, хореографії, а й режисури, сценографії, драматургії, звукового та музичного оформлення. Навчання було насичене різними довго- і короткотривалими проектами, цікавими заходами, завдяки яким ми мали отримати повний набір професійних інструментів для створення власного мистецького продукту. Тут я б хотіла сконцентруватись на трьох найцікавіших проектах, які мені імпонували найбільше.

За цілий семестр навчання у нас було три великі роботи, і здійснення кожної з них потребувало приблизно від чотирьох до шести тижнів. А поміж тим було ще дещо цікавіше. Це були проекти, які називались "33 години театру". Кожен з них мав свою певну тему: дослідження історії Данії (зокрема, поїздка в Німеччину, до міста Фленсбург, яке колись належало Данії, і відвідини одного з музеїв на території концентраційного табору); дослідження побуту і культури данців (кілька днів перебування у данській сім'ї, інтерв'ю з кожним членом цієї сім'ї, огляд міста, відвідини музеїв, церков, визначних пам'яток). Кінцевим результатом усіх цих досліджень була, звісно, вистава. Ми здобули незабутній досвід: шістдесят осіб у кількох різних групах 33 години (два дні й одна ніч) пишуть тексти, розробляють сценографію, костюми, створюють музичне оформлення, ставлять виставу, вибудовують ролі, роблять прогони, дискутують, шукають, обговорюють... Тобто звучить шалено, чи не так? Це є та чудова практика, яку б я хотіла запровадити у наших університетах, бо саме в такий спосіб ти напевно найкраще вивчаєш усю театральну кухню. Так, так – саме у такому експрес-режимі, де кожен процес

Сцена з вистави “Система”. Проект “33 години театру”. Данія, 2022 р.

ти бачиш сповна, ніби під збільшувальним склом, і пришвидшено. Часу не надто багато, тому діють усі й відразу.

Другий проект, який я вважаю за потрібне згадати – танцювальний театр. Він заповнив моє серце ще під час студентських літ у Львові. Я вважаю, що тіло, контроль над ним, його промовистість, виразність, чіткість, його мова – найважливіше у сучасному театральному світі (та й у театрі загалом), тож ця робота стала для мене однією з найемоційніших і найважливіших під час перебування у данській школі. Спочатку наш учитель Ганс Крістіан Леонард проводив тренінги за школою видатної Піни Бауш. Ми багато працювали не лише над собою і своїм власним тілом, але й велику лепту часу віддали співпраці з партнером, взаємодії фізичній і духовній. Тут ми вивчали наші емоції, шукали протилежності, імпульси в тілі, аналізували поведінку, “прислухались” до мови нашого тіла у той чи інший момент різних емоційних станів і різного рівня напруги. Паралельно ми працювали над музикою: кожен створював свій власний музичний уривок. Це не легко пояснити: ми працювали у різних програмах і вивчали різні функції, безпосередньо пов’язані з ними. Завдання виконували з великим захопленням, адже відкривати нові можливості свого тіла і розуму – це дивовижно.

І остання робота, варта, на мою думку, уваги – це фінальний проект “Shadow” за однойменною

казкою відомого на весь світ данського письменника Ганса Крістіяна Андерсена. Насамперед ми розподілили завдання для кожного учасника: адже масштаби були справді великі і зберігати чіткість у всьому – стало необхідністю. Важливо зазначити, що в цьому плані данська ментальність, філософія мислення дуже сильно відрізняється від інших, тут люди роблять те, що їм справді до вподоби (це посилаю до того, що в нас ще досі діють театральні заклади, де навчають за системою – якщо в тебе не головна роль у виставі – ти нездар). Це важливо тут зазначити, оскільки кожен брав на себе відповідальність за свою частку проекту. Чим більше у тебе роботи – тим більша відповідальність. При цьому кожен оцінює свої сили реально, знаючи власні вподобання, бажання, себе самого. Після цього ми взялися безпосередньо до роботи у групах, на які поділились раніше: драматурги, режисери-хореографи, сценографи. Оскільки задумана вистава була у жанрі site specific, то роботи і справді було надзвичайно багато. Отже, сценографи займалися замірами, будували макети, виробляли стиль, досліджували епоху, творили сценографію, прописували всі деталі + до їхньої компетенції ще належали костюми, зачіски та реквізити. Щоб зрозуміти масштаби нашої роботи, важливо зазначити, що у виставі було задіяно 63 кімнати, 4 великі коридори і 2 холи...

Драматурги тим часом прописували кожен роль у виставі. Це був складний процес, оскільки самого твору, сценарію у нас не було. Тут завдання драматургів полягало у тому, щоб накреслити лише характери і взаємини, стосунки героїв.

Що ж було далі? Коли сценографи і драматурги завершили усю свою роботу, до ансамблю долучились режисери, які почали вибудовувати сцени, користуючись оригінальним текстом казки і зарисами характерів персонажів (герої з оригінального тексту і в нашій інтерпретації були абсолютно різні).

А тепер щодо кінцевого продукту. Складність полягала у тому, що актори діяли у цьому просторі постійно, без жодних пауз. Кожен мав своє життя і свою історію. Глядачі заходили у виставу, у створений простір і самі обирали, куди їм йти, на кого дивитися, за ким ступати слідом протягом вистави. Вони не розуміли історії, яка відбувається, загалом, вони могли пізнати історії лише двох персонажів повністю, або двох кімнат повністю, оскільки вистава гралася двічі підряд. Отже глядачі мали вибір: або спостерігати за одним персонажем, ходити постійно всюди за ним, взаємодіяти частково з ним, або ж залишитись в одній кімнаті і дивитись, що відбувається там. Особисто для мене такий досвід роботи у такому проєкті був перший. Мені й зараз складно усвідомити весь виконаний план. Я працювала як режисер-хореограф, як актор і частково – сценограф. Оцінюючи результат здійсненого, не перебільшу, коли скажу: стільки, скільки я зробила, можна вмістити у цілу окрему книгу: це починаючи від роботи над собою (як акторки) і закінчуючи роботою над виставою (як режисера-хореографа). А вже, щоб оцінити кожного, то напевно потрібно видавати цілий том чи серію книг про цей проєкт.

Ще один цікавий факт, який би я хотіла тут вписати: у виставі ми всі розмовляли своєю рідною мовою. Я говорила українською, данці – данською, американці – англійською, французи – французькою, аргентинці – іспанською, бельгійці французькою і нідерландською і так далі... Це надзвичайно важливий досвід, бо за всі прогони і репетиції ми дійшли до такого рівня спілкування, що досконало розуміли кожен один одного. Врешті-решт вкотре переконуємось, що мова тіла – це головна мова спілкування людей. Часто експериментувала протягом цілого семестру: говорила до когось українською, а вони намагались зрозуміти, що я кажу. І як ви гадаєте? Все розуміли, бо мова мого тіла була промовистою для них більше, ніж чужа, не знайома їм українська (в нашому випадку) мова.

Закінчу свою розповідь тим, чим і починала: будь-який досвід без сумніву приносить нові знання, розширює світогляд (особливо спілкування з людьми з різними ментальностями, різних країн) і безперечно відкриває нові горизонти. Після знайомства з Данією і данцями намалювалось безліч планів та ідей для майбутніх постанов. Приїхала додому у свій рідний Львів, у свою Україну – і готова змінювати світ.

Юлія Оліяр у фіналі проєкту "Shadow" за Г. Х. Андерсеном. Данія, 2022 р.

На підтримку України у війні проти росії студенти з усього світу одягнулись в синьо-жовті кольори. Данія, 2022 р.

